

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

СТРАЖИЛОВО

ЛИСТ ЗА ЗАБАВУ, ПОУКУ И КЊИЖЕВНОСТ

ВЛАСНИК И УРЕДНИК ЈОВАН ГРЧИЋ.

БРОЈ 3.

У НОВОМ САДУ 16. ЈАНУАРА 1886.

ГОД. II.

С Е Ћ А Њ Е.

Плакала си . . .

Кад ти рекох : ти си сунце,
Што ми обзор жића краси! . . .
Ти ми ниси ништа рекла,
Само, само — плакала си . . . .

Кад ти љубних чарне очи,
Кад дотакох бујне власи, —
Ти ми ниси ништа рекла,
Само, само — плакала си . . .

Кад на твоје падох груди
— Где се жудња жудњом гаси —
Ти ми ниси ништа рекла,
Само, само — плакала си . . .

Пит'о сам те . . .

Пит'о сам те више пута,
Моје чедо, моја рано:
Да л' ти знадеш, шта осећа
Ово срце раздрагано?

Тебе осу руменило,
Склопи очи к'о у санку!
Ој, ала ми беше дивно
Моје сунце на уранку! . . .

Ваљево 31. децембра 1885.

Прошпта ми једва чујно:
— И грешник се бога сећа —
Ох, ти не знаш, ох, ти не знаш,
Моје срце шта осећа? . . .

Тад сам био срећан, блажен,
У теби сам сунце глед'о!
Ој узоре мојих дана,
Ој убаво моје чедо!

И сад ево ја се сећам,
Оног миља, оног доба; —
Па ме теши успомена
— Бледа сенка више гроба! . . .

Ти . . .

Глед'о сам те, — ти гледала мене,
Исте очи, уснице румене! —
Исто лице, исте црне власи,
Али где су тихани уздаси?

Глед'о сам те, — ти гледала мене,
Поглед ти је мрачнији од стене,
Ти си иста: румена и бела,
Ал' те мртву кичица изнела!

Љубинко.

MISSA SOLLEMNIS.

Ушао је у дворану, а пратила га сестра.
— Је ли се већ доста свијета накупило? — упита је.

— Прилично, — одговори она, — али неће дуго проћи, а дворана ће се дупком напунити. Само гледај, да се намјестити управо према оркестри; ето, овако. —

И сестра га постави лијепо, како је згодније било, да може помњиво слушати.

— Ја ћу те обавијестити, кад директор ступи, — приметну она, и сједе поред брата.

Свијет долажаше на хрпе; ко тамо, ко амо, сваки нађе за се згоднију столицу; а на широкој се позорници већ помагаху први свирачи, да се сви скупа тачно ускладе и да разгрију смрзнуте прсте. Могао си кроз прозоре видјети, како је силовито снијег падао и како се на топлијем стаклима тапао.

— Ха, ха! — рече стари контрабасиста своје млађему судругу — проклете зиме вече-рас; прсти ми се смрзли; ђавоље зиме бан да-нас, кад морам ону тешку шкалу да изведем! — И старац покуша своју шкалу, пухајући као медвјед кроз оштре бркове.

— Ћутите, молим вас, за час! — завикну први виолиниста, — та нек се ускладамо сви!

И почне прави метеж и бука. Један своји-јем струментом на устима, други струментом испод браде, а најсколи на самом крају стари контрабасиста, гдје превлачи дебело гудало по жицама свог звучног и огромног контрабаса.

— Справљају се, рече му сестра.

— Чујем — одговори он — а шта је ово пуштање, рек' би свилене су хаљине? Ха, ха! знам већ: женски и мушки су хорони већ на своје мјесто стали; чујем ситно ћеретање пјевачица: мора да их је много.

Било их је преко стотине; на првом реду женске, за њима мушки, а страга поређена је оркестра. Изненада настаде велики муџ у ци-јелој дворани: могао си слушати, како на пољу снјег пада. Директор ступи на своје узвишено мјесто и подигне руку, да позове хор и оркестру на послуш. Бетовенова «Свечана миса» морала је оно вече неколико хиљада срдаца од-нијети далеко од студене земљице. Сви слуша-оци упријеше очи у директорову руку, а сестра крене прстом у братово кољено. Њему обасја лице од радости.

Миса започе.

Сестра слуша помњиво оно узвишено дјело, оно дјело створено у најтуробније доба Бето-венова живота: кад је слух губио! Сестра слу-ша, али од часа до часа не може на ино а да не погледа на брата свога. Његове очи затво-рене су од рођења; за њих нема сунчане зра-ке, ни дјевојачког осмијеха. На лицу му је би-љег оне нутрње сјете, оне вјечне чежње за би-јелијем даном. Пригнуо је главу на прси, и први звуци оне свечане армоније разведрише му срце, уздигоше му мисли у ведрије крајеве. У том часу заборави његова душа све, што је земаљско. Вјечна мука и вјечна нада, то му је само у души становало; мука, што му је жи-вот за увијек лишен очњег вида и љубавног осмијеха; нада, што ништа друго не преостаје на свијету него туђе миловање и милосрђе за његову несрећу. Али вечера заборавља и тугу и уфање: туга му излиња из душе остављајућ му чувства чиста од сваког земаљског веза; из-лиња му и чежња за туђим милосрђем: њега

сад милују рајске мелодије; пред очима му живе маште; игра му коло, које само он види, јер је он сам далеко од земље, и које само њему збори и смије се, јер он сам може да чује те гласове и те слатке осмијехе.

— Kyrie eleison! — Разлијеже се по ти-хој дворани као химна невидљивијех духова у простору, што је посвећен божанству. Срце, мисли, сва унутрашњост његова, дружи се тој химни, а за час и руке би му се саме поди-гле у вис да славе . . . . кога? — Не зна ни сам. Можда природу? Ох он не зна за таково божанство: узалуд се пред његовијем очима вуку и премаћећа, и јесени, и цвијеће, и жуто лиш-ће! Један дан држао је у руци ситнога славу-ља, али славуљ не шћаше да му онако у руци пјева: но чим га пусти, слободна тица весело запјева. . . . а њему у срцу нешто заигра. Је ли оно каква слутња о природи, коју је он у оном часу осјећао и разабирео у пјесми неви-не слободе? то бијаше доиста слутња; али бо-жанство природе није за слијепца. Кому је да-кле хтио да подигне руке? кога да прослави? — Kyrie eleison! — разлијеже се по дворани; али ниједан од слушалаца не пада на кољена. Он зна ипак, да се не вара; он зна, да му је и срце и душа створена, да се уплете у армо-нију оне величанствене цјелине. . . . Неки бла-ги умор га савлада, и он пригучи главу: за час љуто га очајање обузе; обузе га жеља, да види, да се поклони томе олтару, пред којим се та-ково славље слави.

Чим се заврши први дио мисе, ухвати он сестру за руке.

— Јеси ли увијек код мене, сестро моја?

— Јесам, — одговори му она — али пази, јер почиње други дио. — И умукосе обоје.

Али је сестрина ситна рука још увијек у његовој. Сад му се чини, да му је нешто лак-ше. Што му се досада у болесној глави при-чињало, не бијаше земаљско, јер је он био да-леко од људи. Али сада, како држи сестрину милу руку, чини му се, да то славље, да та величанствена химна није друго него пјесма о љубави, о рајској љубави: кроз армонију људ-скога срца ствара он себи и слуша армонију небеску; од своје земље саставља он своје небо. — Gloria, gloria! — ори се из стотину гласо-ва и из звучнијех трубаља: Pax hominibus! Али ове ријечи у срце га туку. Добро он ра-зумије, да му у души мира нема, сад, кад се онај силни пјесан у небо подигао питајући за

људе мира и покоја. Pax hominibus! . . . Њему се хоће мира; нек му се поврати очњи вид!

Самоћа, студена самоћа га обузе. Све досада заборављене чежње, све златне жеље младог му срца, што год је прије у усхићењу и у заносу заборавио, све му се ово сад повраћа, да му поплави и срце и душу. Он жели сунца, као што га није никад досада зажелио; хтио би махом растјерати ову црну и вјечиту ноћ, што му се простире пред очима; хтио би . . . . . та и жена и женино миловање морало би му бити другчије, можда слађе и од сестринијех пољубаца.

— Сестро — рече јој — јеси ли увијек код мене?

— Јесам — пришапну она — али не говори, да сметаш помњу осталијех.

Он умукне; али у дубини свог тужног срца рече: буди увијек код мене, сестро моја, јер немам него тебе!

Када се заврши четврти дио, стаде прави урнебес у дворани: пљескању рука не бијаше сврхе; али њему са лица ишчезе сваки знак заноса. Много је претрпио; није се надао, да ће се вечерас толико узбунити. А сад би желио, да буде све већ свршено, да пође кући. И био би замолио сестру, да га поведе, али изненада дворана умукну, и задњи дио мисе започе.

Сестра га увијек гледа и пази на сваки и најмањи знак, што му се помаља на лицу; кад хорови отпјеваше: *Dona nobis pacem*, он подиже опет главу у вис, питајући можда и за себе дио тога мира и покоја. . . . .

Путем до куће брат и сестра не проговорише ни ријечи, он се држао чврсто за њезину руку, не само да му сестра буде вођа, него и од страха, да му не би избјегла задња и једина његова срећа и љубав. Овај му се страх вечерас сам зачео у души; али он не зна за то; не зна; јер би о свачему здвајао, само не о сестриној љубави. Ипак се за њезину руку тако чврсто држи, да се и сестра сама чуди; али сестра разумије тужног брата свога. Кад приспјеше кући, она га допрати у његову собу и остави га, да спава у миру.

Али санка му нема. Донио је собом све осјећаје, како их је осјетио: ништа извањскога му није растјерало чувства из срца. Путем на повратку није видио растворене биртије и у њима вино гдје тече; није сусрео пијанца са крвавијем лицем; није видио оно двоје заљубљенијех, где хитаху пут слатког гнијезда. Што је у вечер осјетио, све је собом донио дубоко урезано у срцу.

У постељи му нема мира. Још чује, гдје звучи она дивна музика. Сваки усклик оне величанствене пјесме мути му срце; чини му се, гласови су то човјечанства, што пати.

Умор га напokon савлада: чело му се изравна.

У сну ипак му се чини, као да још траје она химна; чини му се, да траје од вјекова; чини му се, да ће се увијек по простору разлијегати. Небеса се растварају, трубље трубе, а човјечанство пада на кољено. И он у сну плачнијем гласом све једнако у јецању кличе: *Dona nobis pacem! Dona nobis pacem!*

Јосип Берса.

ЛАКУ НОЋ.

Лаку ноћ, лаку ноћ!
Сунце тоне за планине,
И последњи трне зрак;
Кроз пољане и долине,
Прикрада се црни мрак.
Свуд спокојство тихо влада,
Лахор шуми, роса пада.
Лаку ноћ!

К'о шуштање мирног мора,
Кроз тишину бруји глас;

Београд.

То анђео поврх гора,
Тихо слази међу нас . . .

Лаку ноћ, лаку ноћ!
Док не сване зора плава,
Док не гране бели дан,
По пучини заборава,
Нек нас води слатки сан.
Мир је. Тихо, к'о уздаси,
Изумиру свети гласи —
Лаку ноћ!

Војислав

ДЕСИМИРКЕ.

Свугде снег.

Свуда снега а код дике нема,
уздисаји моји га разнели,
врели бише, па га истопише.

Издала се.

Девојане грудвају се снегом
а мушкарци тоциљају брегом.
Прођох туда па ме згоди груди.
„Оклен грумен?“ — Издала га румен,
издаде га са њезина лика,
јер ме згоди моја мила дика.

Звоно на јутрење божитње.

Да л' се сунце на истоку рађа,
Те певају тице и славуји?

Ни се сунце на истоку рађа,
ни певају тице и славуји,
већ се црква од свећа засјала
а на торњу јасно звоно бруји:
Бог се роди, да нас ослободи;
да нас мири, да се слога шири;
да се људи воле као браћа,
да с' увреда опроштајем враћа.

Свачем своје.

Нема зиме, док не падне иње;
ни пролећа, док сунце не сине,
ни радости, док не делиш с киме.

Мита Калић.

АПОСТОЈ.

(ПЕТЕФИ.)

V.

а кули сат је поноћ јавио,
Зимска је црна ноћ.
Две тиранкиње зимских ноћи
Владаху:
Студен и помрчина.
Свет лежи под покривалом;
Ко би сад бога кушао
Под ведрим небом?
Улице, куд се мало час
Гомиле света гураху-тураху,
Сад стоје пуне, као корито,
Када у њему река усахне.
По пустим улицама блуди
Тек једна луда:
Холуј.
Вија се по тим улицама
К'о да му ђаво јаше на леђих,
Па га у ребра бије
Пакленом мамузом;
Сад је на крову горе
Кроз ошак свирајући,
Сад помахнута где на рогљу
И дува, свира у ту глуву ноћ,
А сада суне горе у облак
И раздире га оштрим канџама,
Да уплашене звезде задршћу.
А кроз облаке, кроз парчад
Провирује тек месец кад-и-кад
К'о мртав човек на таласима,
Сад опет од једаред

Суну и дуну страховтно,
Облаке стера све у гомилу,
Те онда опет јурну на земљу
К'о орао на плен.
Дочена један прозор са куће,
Љуљну га и с ћерчивом истрже —
И кад се људи унутри
Из сна дубоког тргоше,
Он јурну даље, па се засмеја.
Сав град је празан . . . Ко би лазео
По овом чуду по пољу?
Па ипак ипак, ено тамо гле,
Је-л' лик то жив ил нека утвора?

По ходу с' чини утвора;
Овамо иде, види се већ: жена је,
Ал' се у мраку не мож' познати
Јел просјакиња, госпа ли?
Чудно се осврће, шта вреба?
Сад спази неке каруце где стоје,
Крадљивачким се кроком примаче,
— Кочијаш спава напред.
Лагано врата отвори
И — дај кради ваљда? Напротив,
Унутра нешто метну, — затвори,
И севну отуд као мисао.
Кроз неко време
Гле ено капија се отвори,
Жена и муж изиђоше
И седоше у оне каруце.
Кочијаш потера;

Ал' шта је сад, какав је врисак то?
Госпа се трже, саже,
— Код ногу лежи дете невино.

Стигли су с коли до циља.
Човек и жена сиђоше
И жена с' кочијашу окрете:
„На, ево плата, синко,
А у колих је напојница ти:
На'неш малено лепо чедо.
Брини се за-њ, јер бог га ј' даров'о“ . . .
И с тим господа одоше.
Кукавно дете тамо у коли!
Што ниси псето, да си општењен:
Лешше би неге имао,
У крило би те госпа узела
И питала те нежно-брижљиво;
Ал' кад си рођен, а не општењен,
Бог зна какве ћеш судбе допасти.
Кочијаш се за увом почеша
И — мољаше л' се или псоваше,
Не могу знати, тек јест гуњџао.
Не допаде му с' божји дар
И ста премишљат', куд ће с бедом том?
Ако ће кући с њиме,
Госа ће му га лупит о главу
И обоје кроз врата изгнати.
Помамно коње опибе
И кући потера.

У предграђу у једном ђумезу
Веселе с' браћа. Одсјај од лампе
На прозору се румени,
К'о што с' румени пијаничин нос.
Друго кочијаш није желео,
Уведе божји дар,
На праг га онде положи — на хајд!

Тек што се одмак'о,
Врата с' отворише и један вес'о брат
Друговма рече „лаку ноћ“.
Ал први корак, па се премете
И тако лупи телом о земљу,
Да зареза у замрзнути снег.
Овог ти онога ти, шта је ово сад?
Тако се осрамотити.
„Овај је праг нараст'о од синоћ.
Јуче још није тако висок био,
Јер друкчије би и синоћ запео,
А јуче нисам пао,
Макар да нисам мање попио
Нег сад . . . Ја меру држим:
Ја сваког дана пијем једнако.“
Тако је гуњ'о, док се исправи

Па онда опет грдњу настави:
„Бадава све, јер праг је од синоћ
Нараст'о, не мож' бит' да није, не.
Ја од тог богме не одустајем.
Ето колико ногу издигох
Па како прођох! Таква срамота,
Праг је нарасто, кажем . . .
Ил' можда ј' откуд камен подметнут?
То може бити, хе, рђав је свет,
Воли да другом ногу подмеће.
Еј људи, људи, ала сте!
Подметли камен, па
Слепоћу ногу нос ми наплати.
Но радујем се, што ће и други
Док пође кући снег целивати.
Чисто бих вол'о гдегод пристати,
Да видим, ко ће први
Стремкнути се, ударити, хе . . .
Ал' шта то брбљаш, лудо матора,
Јел лепо то?
Зар туђем злу се радујеш?
Не, не, ја хоћу да се поправим:
Идем одмах натраг,
Да баџим камен с прага.
Ја јесам крадљивац,
Кадгод и разбојник па и,
Кад треба ја ћу и — удавити.
Но тако људи нос да разбију
Не мож' ми савест поднети.

И добри старац хајд натраг,
Да вргне с прага камен проклети;
Саже се, пипа . . . Еј,
Какав је врисак то?

Чудом се старац зачуди,
И 'вако сам у себи прозбори:
Е ђаво да те носи, ђаволе,
И таки камен јоште не видех,
Меган, па вршити,
Камен, па да вршити, хм! . . .
Дај, да га видим према прозору . . . Хе, хе,
Где то је дете, дете, муку му!
Е добро вече, синко, девојко,
Већ шта си, не знам.
Па како врагу стиже овамо?
Од родитеља ваљда побеже,
Ти мала уло?
Но шта то брбљам ја,
Какве су опет форме самном сад?
Још је сиромаш повит,
Можда се данас родио . . .
Ко му је, боже, мати!

Да знам па бих га натраг однео.
 Него је и то злоторски,
 Малено дете тако вргнути
 К'о искрзани стари опанак.
 Та то ни свињи не раде,
 Ни разбојници.
 Сав повој је од крпа,
 Сиротињско је, види се.
 Хм . . . ал' зар не мож' бити господско?
 Можда га ј' мати у крпе повила
 Да господско порекло заметне.
 Ко зна? То нико знати не може.
 То ј' тајна, која тајном остаје.
 Ко ће ти бити отац, јадно дете?
 Ко? Ја ћу!
 Бога ми то ћу бити, отац ти.
 Зашт' не? Поштено ћу те ранити,
 Док могу, крашћу па ти давати,
 А после док за пос'о будем стар,
 Онда ћеш -- ти за мене красти, да.
 Јер једна рука другу пере, — кажу.
 Сад ће да крадем бити праведно —
 Да раним дете а и себе — за-њ.
 Од сад ме савест не ће
 Гристи ни колко пре.
 Ал' јао, сад се сећам,
 Теби још млека треба . . . хм,
 Знам, шта ћу: ено сусетка,
 Баш јуче јој је дете умрло
 Па сада може тебе дојити.
 За плату знам да ће те примити,
 За плату би и врага дојила.

Тако је старац за се мислио
 Па пође кући. Уском путањом
 Најпосле стиже тајној зачкољци,
 Подрумној некој јами подземској, —
 Још приста само код сусеткиње
 И луп' у врата чврстом песницом,
 К'о увек што имаше обичај.

„Пали свећу, комшинице хеј!
 Рече старац, — пали свећу брзо,
 Друкче ја теби кућу упалих!
 Шта ћу? Шта ћу? Сад то питаш, —
 Свећу, живо, рекох ти.
 Е тако. Сада ево на,
 Надој ми одмах ово детенце.
 Откуд је отуд — нашао сам га.
 Ударио ми га је бог.
 Увек сам ја говорио,
 Да мене благи бога воли,
 А не као што мисле попови.
 Зар није ев' и ово велик дар?

На дете то, па негуј брижљиво,
 Савесније нег твоје рођено;
 Чувај га нек одрасте,
 За трошак нек те није ни бриге,
 А погодба је лака, — знамо се.
 До душе данас повци
 Траљаво роде, — знао би га враг,
 Свак данас има по сто очију,
 Но опет ћу ти платити
 Краљевски, тако м' помогао бог.
 Него се старај — рекох — за-њ,
 Пази га као своју зеницу.
 То ј' дете моје уздање
 За старе дане ми.
 Погодише се.
 Нејако дете, полусмрзнуто,
 Једва се једном одгреја
 На грудма слатко сисајућ
 Из горке дојке живот горчији.
 Тек први дан му је, па колко ј' гуран већ!
 А шта га и шта од сад чека тек!

VI.

Другог ће дана старац
 Радозн'о опет до сусеткиње,
 Те је запита:
 „Но шта је, како гост, је-л добро, ха?
 Него је овде мало похладно,
 Трагу ти твоју, комшинице хе!
 Де угреј мало . . . Казао сам ти:
 Не штеди трошка! . . . Него гле,
 Та шта је, — деран цура ли?
 Још ни то не знам.
 „Син, комшијо, син.
 Па мио као тичица“. —
 „С тим боље, хе кроз пет-шест година
 Биће од њега крадљивац
 К'о . . . . .
 То мора бити славан крадљивац,
 Јер што је реч реч, ја ти знам
 Малену децу однеговати,
 К'о нико што их не би умео.
 И слепог Тому ја сам васпит'о,
 Што-но је баш ономад обешен . . .
 Е тај је знао красти!
 Једно је око имао
 Ал' је и бога хиљадуоког
 Знао да завара.
 Не бој се, синко, не бој се,
 Не 'ш ни ти слеп код ока остати.

Него би сада име требало,
 Де, комшинице, какво, —

Ал' 'нако нек је знаменито што.
Шта мислиш, душице? Како, ха?
Шта ј' било јуче? . . . Силвестар. . . аха,
Нек буде дакле Силвестар. Хајд ја ћу
бити поп,

А ти му буди кума, па га крстимо.
Нек прими име бап по закону,
Нек буде Хришћанин, нек није поганик,
Па да га после свети чига Пера
Не одгна с врата небеских.
Дај воде у тај лончић! . . . Тако.

(Наставиће се.)

Па сад га дигни горе,
И држ' га према мени... е... е... причекај:
Та треба реверенда, ја сам море поп . . .
Дај онај цак, да о врат обесим.

И старац цак привеза
А лонац с водом у руке,
Те 'нако право свечано
Обави чин крштења
И назва дете Силвестар.

Благоје Бранчић.

ЗА НАЧЕЛО.

РОМАН МИЛАН САВИЋА.

ПРВИ ДЕО.

(Наставак.)

II.

ајко је положио други ригорозум. Јован му је честитао, што је кубуру једну стресао с леђа а Живко, што може опет неко време мислити и на друге ствари а не само на медички гад.

Састаше се тог вечера „код сунца“ и проведоше по старом начину, кад су још били гимназисте. Живко је приповедао, како се опет састао са оном девојком, Бертом, и како неће никако да настави с' њиме познанство; само му је рекла — више да га се ратосиља — да ће у недељу бити код Елтерлајна у Херналзу на забави.

— Ја не попуштам, настави Живко одсудно, па ма се десило ма шта. Сутра идем у Херналз; хајд и ви!

— Ја сам готов, рече Рајко, а ти, Јоване?

— Па кад идете сви, идем и ја, одговори овај, бар ћу се мало разонодити.

Сутра дан, око пет сати после подне седла су сва тројица код Елтерлајна. Било је већ прилично света али се дворана пунила све већма и већма. У једаред гурне Живко и једног и другог и рече им:

— Гледајте ове две девојке и тог с њима. Она принураста, то је Берта а она друга, плавуша, то је њена пријатељица. Само сад које се тиче онај клипан, што иде с њима!?

Јован је ћутао и замишљено је гледао у плавушу и кад га је ова случајно погледала а њега је нешто текнуло. Није то била љубав — Јован је није познавао — већ је то било неко осећање, о ком није могао себи дати рачуна. и почео се већ срдити на себе, што је у опште имао осећање без своје воље, без саученића и одобрења своје свести.

Међу тим су новодошли заузели место близу ње-

говог стола. Живко се трудио да упозори Берту на себе али му то није никако испало за руком. Берта је тако села, да ју је могао једва видети са стране и живо се разговарала с' господином, који је био у њиховом друштву, на велик јед Живков, јер тако се уверио, да се тај „клипан“ ње тиче а не оне плавуше. Рајко, кад је задовољио своју радозналост и девојке видио, почео је гледати по дворани, да ли ће спазити кога познатог а кад није видио никог, с двоструком ревношћу обратио је пажњу своју на друштво, на свирку и на пиво.

Док је Рајко гледао по дворани, Живко у Берту а Јован преда се, умножило се друштво за Бертиним столом и кад је Јован случајно погледао тамо, спазио је свога газду, мајстор Флоријана Фајгла са господом Агатом. Зачудио се из прва, што их је видио и једва је мало климнуо главом, кад му се Флоријан већ по четврти пут био јавио.

— Зар се познајеш с тим човечуљком? запита га Живко.

— То је газда мој, одговори Јован. Знаш ваљда, да сам пре неки дан узео нов стан.

— Та то је врло добро, говорио је Живко, бар се могу у њега запитати, ко је Берта, и да ли би се могло с њоме што удесити. Сутра ћу ти већ доћи у посету.

Јован слегне раменима као да нема против тога ништа а Живко је у себи правио већ разне планове за будућност. Тако су седла сва тројица неко време. Рајко је празнио чаше и мотао цигарету за цигаретом, Живко се упустио у разне рачуне и Јован је нешто намргођено погледао час плавушу, час свога газду, час друштво по дворани, час опет плавушу.

У том засвира музика неку игру.

— Баш идем да играм с Бертом, рече Живко, па куд пукло да пукло.

И он заиста устане, приступи Берти и замоли је, да с њиме одигра који пут по дворани. Бертин пратилац погледи га чудно и на послетку јој одобри, кад се окренула њему и очима га запитала, да ли има шта против тога. Берта устане и оде са Живком у другу дворану, одмах до ове, где су седели, а пратилац њен нагне се преко стола Флоријану и запита га, да ли познаје тог господина, с којим је Берта отишла да игра. Флоријан одговори да њега управо не познаје, али да му је другар за оним столом, онај високи, са црном шиљастом брадом, код њега на стану. Још дода, да ће по свој прилици бити доктор и Турчин као и његов што је доктор и Турчин. Бертин пратилац, трговачки спомоћник, по имену Адолф Бауер, задовољи се тим одговором којекако, ма да се на њему видило, да му баш није сасвим право. Мајстор Флоријан пак све је гледао, да му се поглед нађе са Јовановим и да овог очима охрабри и потера да игра с плавушом; али ма како навијао главу час лево час десно и очи извртао, Јован је остао миран, и тако је морао Флоријан да напусти своју намеру.

— Шта не пијеш, рече Рајко Јовану, седиш овде кисео као да су ти погореле лађе а немаш право, пиво је баш добро.

Јован узме ћутке чашу у руку и испразни је. Рајко позове послужитеља и наруче друго пиво. Међу тим се вратио Живко с Бертом, одведе је на место, поклони се и седне опет за свој сто, задовољан и весео, и одмах узме чашу пива, коју је послужитељ таман донео.

— Но, дакле си успео? запитала га Рајко. Имамо ли још који *titulus*?

— Има, има, одговори Живко и насмеши се малко.

— Ти баш напредујеш, примети Јован.

— Град се даје на три начина освојити, рећи ће Живко, или на јуриш, или преваром, или глађу. Први начин не помаже овде, други врло мало али трећи је најпоузданији.

— Али дуго траје, примети Рајко.

— Све једно, могу ја чекати, одговори Живко.

— Па како си се забављала? запитала за другим столом Адолф своју љубавницу.

— Добро, одговори ова полако, игра прилично а говори лепо.

— Само кад ти се допада, рече Адолф намргођено.

— Зар верујете, да је Турчин? запитала Адолфа госпа Агата. Мој Флоријан говори тек само којешта.

— Та ја тако мислим, бранио се Флоријан.

— Немој ти ни мислити, осече се госпа Агата на њега, остави то мени; знаш, да нам је увек било најбоље, кад сам ја само мислила а ти радио по томе.

— А што сте заћутали, госпоћице Емилија? запитала Флоријан плавушу, да окрене други разговор јер му се мудровање жене његове ни најмање није свидело.

— А шта знам говорити, примети на то Емилија, волим слушати музику.

— Хајде нас двоје да поиграмо! окрене се Адолф њојзи.

Емилија пристане одмах и обоје оду у другу дворану.

— Немој једнако гледати на нашег доктора, пришапне Флоријан својој жени, јер ћеш ме ражљутити. Те Турке не би требало ни пустити у Беч; само заврћу мозак нашим женама.

— Ти си луд, рече му госпа Агата и окрене се на страну.

Флоријан употреби ту прилику и узме од послужитеља пуну чашу пива а празну му преда, и одмах загњури нос у њу и повуче приличну порцију из ње. Берта се на то насмешила. Флоријан је чешће употребљавао такве zgodне прилике и што је ноћ отимала маха, бивао је све већма „илуминиран“, тако, да се госпа Агата чисто убезекнула, кад је једаред оштрије погледала свога мужа. Одмах је хтела да иде кући; али мајстор Флоријан није се дао ни осолити. Сад је он господар, гроктао је, и видиће, ко ће му заповедати, па дошао и сам султан из Цариграда. Опомена његове жене тако га је узрујала, да је устао са стола и сео у Јованово друштво. Ови су били изненађени а Јован највећма и био је чисто наклоњен да устане, али Живко се одмах упустио с Флоријаном у разговор а Рајко је реч прихватио и одмах је наручио пива на велики јед госпе Агате, која је све пуцала и севала очима,

— Но чекај само, док дођемо кући, гуњала је у себи а Емилија и Берта држале су мараме на устима, само да не прсну у смеј.

— Пијте, господин Фајгл, нудио је Рајко Јовановог газду а овај је био одмах готов, ви сте наш гост, и ми уживамо, што сте у нашем друштву.

— Је л' те, говорио је мајстор Флоријан, и још да нисте Турци, волио бих вас још већма.

— Е, шта ћемо, кад смо се такви родили, рече Рајко, који је знао, да многе Бечлије држе Србе па и све јужне народе за Турке. Али нисмо баш тако рђави људи, васпитали смо се у нашем лепом Бечу.

— Али крв остаје крв, говорио је Флоријан. Но, у ваше здравље, господо!

После још неколико чаша радо би се другови

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ратоси гали надераног Флоријана, који је био све несноснији; али овај није хтео да иде ни пошто. Једва је дочекао да буде без своје драге супружнице. За то се изненадио, кад је ова у једаред стала пред њега и опорим гласом позвала га да иду кући. Хоће; али не може да стоји. Госпа Агата погледи тужно Јована, као да га је хтела замолити, да јој помогне одвући пијаног мужа кући.

— Узеху га ја, рече Рајко, само да платим. Кад је платио, узме Флоријана испод руке, натакне му шепир на главу и пође с њиме. За другу руку узме га госпа Агата. Живко се одмах придружио Берти и Адолфу, и тако не остаде Јовану ништа друго него се понуди Емилији, да иде с њоме. Емилија се пасмени и пристане.

Напред је ишао Флоријан са својом пратњом, и ма да је поертао, опет је у главном држао добар правац, јер су га с обе стране држале снажне руке. Адолф се разговарао са Живком а Јован је ћутке корачао поред Емилије и само ако је тек по коју рекао на њене речи. Тако су дошли до Флоријановог стана. Дворник помогне госпи Агати да открене клопавог кројача у други спрат, јер су они други отишли даље, да отпрате најпре Адолфа и девојке а за тим да оду у кавану. Рајко се сад придружио Јовану и Емилији и цело друштво отпрати ову и Берту, које су седиле у једној кући. За тим се опросте с Адолфом и оду у своју кавану, јер није било више од једанаест сати.

— У опкладу да ћу отети Берту том шмокљану, рече Живко, кад су седели при црној кави.

— Хајд! прихвати Рајко. О вечеру.
— Не марим, одговори Живко. Ја сам тако сигуран, да можеш већ сад платити вина.

Рајко наручи вина без икакве примедбе и окрене се затим Јовану:

— Ти бар немаш ником да отнеш ту, како се зове . . . .

— Емилија, одговори Јован мирно.

— Дакле Емилију, настави Рајко.

— То није пикантно, примети Живко.

— Али је мање опасно, рече Рајко.

Живко одмаче руком као да тако није вредно ни почети.

— Паметно се разговара, примети Јован опет, нисам мислио, да обична Бечкиња има толико разума.

Рајко га погледи преко ока и не рече ништа.

— Па шта ти је казала? запитаће Живко.

— Говорила је о пороку пијанства, рече Јован, и пазори су јој сасвим умесни.

— Додуше ту треба велике мудрости, примети Рајко; знамо и ми, да је пијанство порок, за то се и не опијамо као луде, већ само пијемо као паметни људи.

— Све је то лепо, рече Живко, али кад пијем, волим о свачем пре мудровати него о пићу. Добро здравље!

— Добро здравље, рекоше она двојица и куцнуше се са Живком.

(Наставиће се.)

ПУТОВИСКЕ ЦРТЕ.

ЈЕДАН ДАН У МАЂАРСКОМ РИМУ.

III.

е почекасмо ни пет минута; кад нам коморник примасов јави, да нас примас очекује. Отвори нам по томе велика двокрилна врата и ми се нађосмо — пред Његовом Еминенцијом, Јованом Шимором, кардиналом и примасом угарским, који нам бијаше изишао на сусрет. Омален, сув старац од 70 и више година, врло живих очију и весела изгледа. Машисмо се сва тројица руци му но он се рукова с нама. Представисмо му се, а примас отпоче разговор немачки од прилике овим речима:

— Радујем се, госнодо, посети вашој а нарочито — окренув се Валтровићу и Милутиновићу — вас двојице, госнодо, који долазите

из далеке земље. У вас је сада отпочео рат; како ли ће тај испасти? Но то је у божијој руци. Изволите — да мало седнемо.

Примас пође кроз своју величанствену дочекаоницу на лево, проведе нас кроз једну мању дворану и из ње нас уведе у једну још мању. Ту застаде, седе на канабе и понуди нас, да седнемо према њему. Намештај ових дворана бијаше нов, у истину сјајан као у краља. По дуварових скупоцени гобелени, местимице застрти белим, грдно великим финим везом.

— Драго ми је, госнодо, што вас видим у својој кући. Ово, што видите по овој најстаријој архиепископији угарској, све је то наша тековина од године 1820. Столица угарскога примаса добро је дотирана; ама имадемо и грд-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

них трошкова, ваља нам да одржимо добра своја у реду, да потпомажемо цркве и школе и остале хуманитарне заводе. Уз то сам ја седео све до скора у маленом језовитском манастиру — три собице у све то је била моја резиденција. Ову палату сам скоро подигнуо — грдно ме је много стала, али шта ћу, морало је бити.

— Уза сав тај трошак — прихватиће Валтровић — нашла је Ваша Еминенција средства, да оснује себи музеј, коме су збирке далеко чувене.

— Да, да — рече стари примас доброћудно, саже мало главу, сабра густе обрве, наслопи се рукама на свилом превучени столац и поче да нам прича, како је дошао до свога музеја. — Ништа вам ја ту нисам затекао; све сам ја то сабрао и за своје новце купио, али и збирао сам ја то годинама. Мало је рећи, да сам и зарад својих црквених послова а богме и зарад ових збирака био 10 пута само у Риму. Куповало се то и згодом а и по поруци — али душа ваља, многу сам реткост и старину баш и преплатио. Но шта ћемо, морало је бити и тога. Ево видите овај бели вез на дувару. Тај је везен по Тицијановим нацртима — оволико комађе велика је реткост и у самом Риму и Паризу. Ја сам то купио припадом од једне кнежевске породице, која је осиромашила, па ми га је продала из горке нужде. Има у мене таквих раритета доста.

— Ми бисмо молили, да Ваша Еминенција милостиво дозволи, да смемо разгледати ваш чувени црквени музеј, галерију слика и библиотеку ма и само летимиче.

— Драге воље, изволите ми доћи у 2³/₄ сата по подне. Жао ме је, што сам нешто слаб а иначе бих вас сам свуда провео. — Ја сам по ваздан тамо, кад сам здрав, — овако ћу наредити, да вас управитељ двора мога дочека и да вам све покаже а ту је и др. Цобор; он ми је много што набавио за музеј.

Захвалисмо се учтиво на дозволи и дигосмо се да пођемо, да не моримо и сувише старога примаса.

— Та седите, господо, да рекнемо још коју — рече примас доброћудно. — Ја вам врло живо пратим развитак догађаја на истоку — паравно само по листовима. Мени је јасно, да се Турска већ сасвим преживила. Није она више за Европу — нег иде опет у Азију — али је то мучна ствар, чији ће бити Цариград? Ту запише све. Ја сам много читао и о Србима и о Бугарима, рекао бих, да познајем и земље

им и историју им. Ви сте Срби бољи јунаци од Бугара. — То се зна и из историје а и по особинама вашег народа — ви сте добри ратници од заманде. Право да вам речем, ја не разумем, шта то Русија ради са бугарским кнезом? Истина да је он погрешно, што тера политику на своју руку — не иде то данас без великих сила. Краљ Милан је наш пријатељ — он ужива у нас много симпатија. Ономадне сам имао једну гошћу, која много симпатисе са Србијом. Била ми је ваша некадања кнегиња — Јулија Хуњадова-Обреновићка, сада грофица Аренбергова. Долазила ми је, да се споразумемо око тога, како да се уклони неко гробље, што се види са прозора незинога двора у Иванди — уз то је рада, да подигне још и школу за женску сирочад. Познавао сам ја и покојнога кнеза Михаила. Ја сам био у оно доба у Бечу референт министра Туна — па ми је он долазио, кад се женио грофицом Хуњадовом. А шта се чује за Црну Гору? Кнез Никола је врло mudar човек — он ћути и вреба, како ће се користити у овим приликама. Ја се бојим и чини ми се, да се нећу убојати: на пролеће ће бити велике конфлграције на истоку и због њега!

Још је стари примас дуго говорио у овоме смислу, распитивао је врло живо, да ли се Београд диже и напредује. За тим се окрете мени, који сам седео подаље према њему.

— Рече ми др. Цобор, да сте молили, да вам дадем записнике и дневник католичкога црквеног конгреса за Текелијину библиотеку. Даћу вам их драге воље.

Захвалих се учтиво на овоме лепоме дару, јер се те књиге нигде не продају.

— Ви сте у врло незгодно време почели да уређујете вашу цркву — наставиће примас свој разговор мађарски. — То је било под министром бароном Етвешом. Тада је већ либерализам почео да продире и у цркву. Ваши светски људи мало воде рачуна о карактеру ваше цркве — с тога држим, да ће је тешко икад уредити. Узалуд је то, што вам влада и одобри по неку вашу црквену установу, кад у вас увек остаје велики део верних, који нису тиме задовољни па траже промену. Даћу вам конгреске записнике — они су данас већ врло ретки — али читајте и проучавајте оно, што је говорио епископат.

Ја се поново зафалих на лепоме дару, на које ће се он, дижући се са канабета, напалити:

— Знам ја, да ћете помислити, што се ја

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

мешам у ваше црквене ствари? Немојте да ме криво разумете: карактер је ваше цркве јерархичан, епископалан, то немојте губити никад из вида. Чини ми се, да ми др. Цобор рече, да сте и ви члан вашег црквеног конгреса.

— Нисам, Ваша Еминенција, био сам то пре десет година, када је конгрес уређивао наше школске ствари, у којима се и ја понешто разумевам.

— Лепо, лепо — радите, господо моја, на просвети, јер она зближује људе, питоми их, унапређује — рече нам стари примас при растанку. — Још једном, хвала вам, што сте ме походили!

Његова Еминенција испрати нас до врата, на која смо дошли, рукова се с нама усрдно и утврди нас при растанку, да дођемо по подне равно у 2 и $\frac{3}{4}$ сата.

(Свршиће се.)

У М Е Т Н О С Т.

ДИЖИМО ШКОЛЕ! — Двозбор, четворогласан мешовит и двогласан дечији, уз пратњу гласовира за 2 руке на речи Змај-Јована Јовановића, написао Роберт Толинггер. — Дело 4. Цена 75 нов. — Издање и сопственост друштва „Гусле“ у Бел-Кикинди. Издања бр. 1.

Музика се већ и код нас све то већма почиње развијати, па ју ево у томе хоће да потпомогне и стручан лист, који је ове године почео у Кикинди да излази под именом „Гудало“. Уз њега ће увек изаћи и додатак, и као додатак првом броју изашла је композиција под горњим насловом.

Ако збиља хоћемо да се код нас негује музика онако како треба, као права уметност, која има узвишен задатак, онда је и нужно већ да имамо за њу стручан лист, да се не би морала провлачити испод линије у другим листовима, који ју из родољубља примају. Стручни лист за музику је првина у нас, и желити је само, да што више одзива нађе, да може истрајати.

Али да се вратимо композицији.

Песма нашег најомиљенијег песника Змаја „Дижимо школе“ врло је значајна, из ње треба да запамтимо сваку реч. Тиме, што је компониста баш ту песму изабрао, добија му композиција трајно место у нашим по избор песмама. Она ће од сада, обучена у звуке, у свечаним приликама да се заори и да нас подсећа на песникове речи.

Аудијенција наша трајала је равно пола сата — и ми се не могосмо дру Цобору да доста нахвалимо, како нас је примас усрдно дочекао и како се живо и с великом симпатијом изражавао о Србима и Србији.

Др. Цобор нам рече, како му се примас вајкао, што није могао да нас задржи на ручак — јер он сам нешто једноуди, не ручава од неко доба у трапезарији те није био рад да нас зове, па да ручамо сами с његовим дворанима.

Још нам је причао др. Цобор многу занимљиву црту из живота примасова; како је врло дарезљив, умерен у животу своме, како сам управља своја грдна добра са једним надзорником а архиепископију са секретарем својим, како радо зида и принавља, а то је реткост у старих људи.

С. В. П.

Композиција је, као што већ из наслова можемо видети, удешена за мешовит збор са дечијим збором и пратњом гласовира. И ово је код нас првина, па ћемо с тога мало разгледати распоређење.

У почетку је мешовит збор, и почиње са темом „дижете школе“, која се и у осталим ставовима понавља. Гласови су на много места полифонично распоређени, и тако се од снажнијег утиска издижу поједина места, докле онде „отворте извор сретнија века“ достигну свој врхунац. Да је компониста вешт познавалац свију хармоничних и мелодичких средстава у музици, са којима се достиже највећи утисак, са којима се тако рећи реч оживљава, — видимо у опште из целог дела, а на име морамо навести место од „а кад се вашег немара сети“ па до свршетка става. После нужне припреме улази она иста прва тема у другу гласоврсту, па онда долази дечији збор у лакој слогу, иза кога долази величанствени свршетак са мешовитим и дечијим збором заједно, у првобитној гласоврсти, али сад у промењеној врсти такта. Овај последњи завршни став је заиста од неодржива утиска, и свршује се са тихом молбом дечијег збора „Помози!“ —

Цело ово дело израђено је са достојном брижљивошћу, компониста је имао пред очима непрестано задатак, да у своме делу верно репродуцира значај, тежину и снагу, која у песми лежи, и његова је композиција из најдубље унутрашњости потекла.

Спољашња израда је врло угледна, по четир а

и пет редова нота прегледе се наједанпут без по муке, тако је чисто и јасно израђено, и таква израда ипак не мора бити превећ скупа, кад овако дело, које обухвата без насловне стране читавих 8 страна велике четвртине штампаних нота са текстом, — стаје само 75 нов. С тога с правом можемо очекивати

и од наших књижара издавача, да нам у будуће не продају за скупе новце онако траљаву спољну израду у музикалијама, као што је то до сада обичај био.

Дело ће наћи одзива код наших певачких друштава, и желимо, да и идућа издања ове врсте у започетом правцу угледају света. **А. Јорговић.**

Ж И С Т А К.

ТУЋИН О МИТРОНОШИ ПЕСНИКУ ЊЕГОШУ.

Немачки научењак Лудвик Август Франкл, који је лично пријатељевао с нашим Вуком и преводио народне наше песме и чију најновију расправу о српском гуслару доносимо у данашњем листу под рубриком „Књижевне новости“ на петом месту, написао је још године 1853. у Гуцковљевим „Unterhaltungen an häuslichen Herd“ под насловом „Ein Dichterstürst“ чланак један, у коме карактерише владика Његоша као владоца и песника, и оцењује „Горски Вијенац“ и „Лажног цара Шћепана малог“. Чланак је тај одиста занимљив те га с тога износимо читаоцима „Стражилова“ у преводу.

Франкл пише овако:

Пре једно дванаест година састајали се Словени, што живе у Бечу, сваки пут у месојеђе на сјајној игранци. Француским се позивницама позивало најотменије друштво у престоници — Словени нису марили немачки језик, ма да су га разумевали мал те не сви, а словенским којим опет нису могли разашилати позивнице, јер их у једном наречју н. пр. чешком, пољском, српском или руском не би сви били разумели; доцније су штампали позивнице у та четир главна наречја. Свако се ту познало по свом језику а и по играма и ношњама својим. Долазио је на те игранке Милош Обреновић, стара јуначина, што је умео да „сатера Турке у буљук“, на грудих му четир звезде руског реда, све се сјају од тешког драгог камења, о врату му салик турскога султана, који је ценио јуначину, јер га се бојао. Русија се и Турска лепо помириле па се нашле заједно о врату и на грудих високога, темељнога пастира и ратника, што се дигао до књаза и владара а тада још само имао сјајна знамења књажевека а не више моћ те се канда није баш сасвим добро осећао у фином црном кусцу и жутиим глатким рукавицама. Око Милоша се свагда нашла мала својевољачка свита; ту си сваки пут могао спазити изразиту седу главу, на њој црвен фес са ројтом плава ибришима, славног скупљача народних јуначких песама, апостола књижевности свога рода: Вука

Стефановића Караџића и врти лик ћерке његове у дивну руву србијанском, баш неко дошао по њу, да је одведе у коло; као да је девојана та и сама умилно-особен лик из бајки свога завичаја, загорки-киња вила песме народне. Сваке је године бивало све више, све дивнијих, све особенијих ликова на тим игранкама. Крај српскога се рува истицало у простоти својој красно руво Чеха сељанина, сина „неутралне земље Ханине“, Словака дротара, Пољака племѣна. Била је то игранка чувида, на којој су гости поскидали с лица образине. На вратих стала два грдна сержана у црвеним огртачима, сјајно наоружани до зуба. Око поноћи, после вечере, ишла је као нека литија по дворани. Напред сержани с пиштољима и пушкама и ханџарима; пушке оковане сребром и вилдишем, на сержанима црвено сјајно руво. За њима у хрватском оделу човек један завио у бео кумаш народне гајде, што све једно те једно гуде на онда зачиче и завију а некако необично ћурликну. Гајде јављају, да се носи прасеће печење, што у Србији не сме никад фалити; није исечено него се носи онако читаво на сребрној плитици, а окићено је зеленим границима. Већина је гостију свечано пратила народно печење, поскакујући уз гајде, а стало се увек код стола, за којим би седио Милош Обреновић, јер је њему у част била та слава с прасетом.

Тако иначе.

На те вечери подсећам с тога, што сам рад приказати лик један, коме су ови ретци посвећени.

Спазићемо ту човека, узвисио се као онај краљ у Јудеји, што је главом надвисивао свакога, кад би стао међ свој народ. Бујна се црна коса спустила низ плећа, из црне пуне браде извирује бело, дугуљасто, на јарменицама више пошироко лице. Погледаш ли га само овлаш, већ ти је у лицу томе изражена нека особита противност; у тој се противности огледа најунутарњије његово биће, јер две душе бораве у грудих тога човека. Чело му је широко, у сву дуж се повлачи мрска као дубока каква

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

станка а под њом се оба дога над очима снажно опет издижу. Под мрким се обрвама сјају осредње црне очи; кога те погледају, на томе се дуго задрже и тешко падну на њ. По силној мирноћи и снази тог чела, тих очију мораш познати сина кршевите Црне Горе; ожиљак над левим оком казује удар сабље димишћије. Све се блажије спушта лице, око лепих се уста разлила елегичка мекоћа, час по затрепти санован осмејак па те чаром својим задобија. Из лица се а и из свег лика сија поносна чудна нека мирноћа, строго се одељено па ипак спојено јавља са тог лица самосвестан ратник и сањалац песник. Па како ли му је дивно руво! Исход браде се бели огрлица, везана уском марамом од црне свиле, тако да се врат види. Над кошуљом је примача, прслук од црвене кадиве оперважен златом, али није напред закопчан, него само притворен. Белу сурдому, такођер без рукава, бјелачу, са уга-

сито-плавом закрчком и златним шеритима везује о боку свилен појас са жуто-црвеним пругама. На грудих му се о маленој црвеној врци сјаје златна Обилићева колајна а са плећа се преко на груди спустила широка црвена трака рускога велекрста. Над бјелагом је јелек, ћечерма од црвена сукна а по њој читав ред сребрних, здраво позлаћених тока, за које се пева у народним песмама:

Сјају му се токе кроз бркове
Капо мјесец кроз јелово грање,
Кад засија од четрнајет дана.

На ногу су му широке угасито-плаве гаће, с поља црно опшивене све до колена, а одатле су до чланака докољенице, беле чарапе с плавом закрчком и црна обућа. У руци носи самур-галпак, окићен црљеном кадивом. Иначе му о просту препасачу с бока виси дивна сабља; сад је нема — та на игранци је.

То је *једна* слика... Хајде сад да видимо другу...

(Свршиће се.)

ЛИСТИЋИ.

ПОЗОРИШТЕ И УМЕТНОСТ.

(Српско народно позориште). У суботу уочи Крстован-дне приказана је била овде први пут Мозенталова „Дебора“ у красном преводу Николе В. Ђорића. „Дебора“ је Мозенталу прва драма, с којом је на позорници поживео лепи успеха још године 1850. Од оно се доба одржала до данас на репертоару свију немачких позоришта, нарочито с тога, што у насловној улози даје трагетичкима прилике, да парадиреју. Лудви Саломон у делу своме „Die deutsche Nationalliteratur des neunzehnten Jahrhunderts“ овако разлаже постанак Мозенталове „Деборе“ и овако ју сасвим агодно оцењује: „У „Дебори“ је песник додирнуо незалећену рану државног и друштвеног живота, изнео је питање о еманципацији Чивута. Бурне године 1848. били су Чивути изравнани са Хришћанима у свима правима и дужностима, људи реакције опет су уклонили те реформе те је песник изашао опет за њих на мејдан. То је свакако било сасвим савремено, али песник није гледао развојима да убеди, гледао је само да гане, да изазове само саучешће спрема потлачених. У ту је сврху употребио много снажних детаљ-описа, гурпуо разне призоре у песнички сјај, али није тиме кадар био да отклони основну мацу драме“. На нашој је позорници „Дебора“ извојевала себи ако не баш сасвим стално а оно зацело дуготрајно место у репертоару, а за победу може једино хвала рећи Социји Вујићки, носилаци главне улоге. Вујићка је то вече по заслуги славила уметнички тријумф; измамилла је од гледалаца и слушаца у два маха бурне знаке допадања а то ће у ово доба особите неке резерве рећи врло много. Кад је умела приказом својим, који је сав заданут био врлом страшћу, из досадашње „достојанствене флегме“ известити нашу публику и мало је закарити, доказала је, да много уме. Прву њену „Дебору“ овде свако јој само може честитати. „Дебора“ већ сама тера све остале у крај те тако се крај Вујићке остали морали за овај мах задовољити тиме, да јој чине стажажу. — На Крстовдан је

затим после почивке од пуних седам година изнесен био пред овдашњу публику стари Сигетијев: „Стари бака и његов син хусар“ са мал те не скроз новом поделом улога. Само је Ленка Хаџићева задржала и овог пута Милку и Добриновић Никитицу, остали су махом били нови али се сасвим момачки ухватили у коло те публику пријатно забавили то вече. Милковић као чича Мија, Милојевић као Црвенко и млада Милка Максимовићева као Ленка латили се били својих задатака с вољом те их тако и решили ваљано. Бурђевнић је Букала давао доста оригинално, Даринка Бандобранска Стевицу умилјато а Марковић је за Лацка донео своју симпатичну појаву и у опште од тог по себи доста незнатног лика учинио све, што се само дало учинити. — Богојављење је пред публику, што само недељом и свецем доспева у позориште, донело Николић-Шлезингеру мелодраму „Зидање Раванице“ а у четвртак 9. о. м. прешао је преко позорнице стари Мељакон „Посланички аташе“, који се овде није давао својих шеснаест а седамнаест година. Млађи су чланови у дружини сасвим још невешти финој конверзацији и салонском држању те је тако сва представа подобро рамљала па се ни старе поуздане снаге нису могле некако да развајају на том клизавом земљишту. Видило се по свему, да мора доста поодавна већ да се мајејски поступа са конверзацијоним играма. — Реприза Розенове шаљиве игре „O diese Männer“ у преради А. Јовановића-Муше у петак 10. о. м. била је једна од бољих представа ове године. Розенов се тај комад даје овде већ од године 1877. и ставе се позоришног особља некако за то време крај свих промена одржало тако, да су најглавније улоге остале у оним рукама, у којима се затекле у први мах. И сад се само о једној важнијој промени може говорити а то је прелаз Јованке из руку Марије Рајковићке у руке Милци Максимовићевој. Да тај прелаз неће баш ни најмање опасан бити по целину, дала нам је већ унапред гаранције швигараста душевна конституција пове наше најивне. И збиља је Милка

Максимовићева карактеристично одскакутала Јованку. Са Добриновићем је Луткић само добио. Иначе се, као и свагда досад у томе комаду, необично истакла Јеца Добриновићка у улози Мутибаричкиној; ту њој нема равне. Од нових је Милојевић као др. Петковић промишљено и лепо играо. Како за овај мах имаде баш доста и предоста женских у дружини, то се могле повратити и друге две ћерке Мутибаричкине, које је прерадилац морао брисати, а и Звекчићева собарица Ката није морала функционисати и као куvariца у Јагодићевих. Управо је још толико чланица дружине остало незабављено у тој шаљивој игри. — У недељу 12. о. м. поновљено је био Сиглигетјевић „Војнички бегунац“ после дугог одмора. И та је представа текла складно, само је и опет записало о — певање. Крајње би већ време било, да се у претрес узме та музика у „Војничком бегунцу“ па да се или замени згоднијом каквом или да се у опште избаци. Како су те песме амо управо и ушле, то нико не зна. Мотив „Бојак бију Херцеговци“ изражава ту и јаде двоје љубавника на расстанку и смеље наде презренога супарника и радост на састанку и шта све још не. Па тек карактеристична романтица из Обе-овог „Фра Дјавола“ у устима шегре фајацијског! То је заиста више него профанирање.

(Чешко народно позориште у Прагу.) Пре неколико се дана у чешком народном позоришту у Прагу први пут давала комедија у једном чину од Јарослава Врхлицког под насловом „K životu“. Новина је та необично занимљива полемична козерија против модерног песимизма, којег, као што писац на крају вели, „може само онде бити, где нема љубави спрема жене и деце, спрема оца и матере; чим та љубав према својти овлада срцем, и чим до душе човечије допре уверење о дужностима према породици, нестане болеснога песимизма, као да га није нигда ни било а на његово место искрене здрава воља на посао, на живот. На жалост је, као што критика каже, доказивање, које писца доводи до тог резултата, чисто дијалектично, накићено додуше најлешним и најмишљенијим рефлексјама и сентенцијама, али те рефлексје и сентенције морају у комаду да надокнаде оскудицу живље драмске радње. Према томе би то песничко лепо дело тек најкљивом читаоцу дало правог уживања. Партије објиге противника некако су чудно подељене баш међу два једномишљеника песимисте од икони, који најпосле из обостране дебате излазе прекаљени те примају вољу на живот. Улога обратиоца је чудним начином дата у руке такођер песимисте правога соја, грофу Вхинском, који је „у картању и са женским“ проћердао сво своје имање па сад са два напуњена револвера у сандуку хода по свету а сневача о самоубиству. Но пре тога мисли да му је још дужност, да своју некадању другарицу из детињства, младу комтесу Еву Поленскову обрати. Та је комтеса читаући Шопенхауера, Леонардија и друге, и услед свакојаких неповољних догађаја у породици изгубила такођер вољу на живот и наумила да потражи смрт за живота у манастиру, а тиме печали и жалости свога самораног старог оца. Речит подсећај на тог оца и врло лепа једна епизода из живота грофа Вхинског најславнији су мотиви за обраћај, те се најпосле оба мизантропа сложе у томе, да и даље живе и уживају живот. — Комад се публици јако допао. На завршетку су слављеног песника бурно изазивали али он није изашао, него се у име његово захвалио редитељ Сајферт, који је играо грофа Вхинског.

КЊИЖЕВНЕ НОВОСТИ.

— Др. Никодим Милаш, архимандрит у Задру, јавља, да је штампање оглашеног у Јулију пр. г. другог издања „Капо-

ничкога Зборника православне цркве“ већ при крају, и да ће кроз који дан бити готово то друго поправљено и умножено издање „Зборника правила“, која је примила православна црква. Зборник у овом новоме издању захваћа 520 стр. велике осмине на финој хартији, и садржи: 1. Историју свију каноничних извора, 2. Историју свију каноничних зборника, који данас у појединим обласним црквама важе, а главним начином Крмчије, 3. Номоканон, познат под именом патр. Фотија, 4. сва правила, која су примљена у православној цркви и 5. Авзучки и аналитички преглед свију правила, по коме сваки може лако наћи односно правило, које му у даној прилици треба. Цијена је Зборнику три форинта (7. дин. 50 дин. пара) Ко приложи још 30 новч. (односно 75 дин. пара), добиће књигу препоручено. На 10 књига, што ко паручи, уступиће писац једну на дар. Претплата се шаље пицу непосредно.

— Свеска 121 народне библиотеке браће Јовановића доноси: „Живот Герасима Зелића“ архимандрита. Дело, које је са том свеском отпочело, врло је важно не само по историју православне цркве у Далмацији, него и по културну историју високошколског српског народа. С овом свеском отпочиње претплата на ново VI. Коло.

— Из народне штампарии у Љубљани изашла је неки дан књига: „Spomenik slavenske uzajemnosti“. У књизи тој има 40 илустрација а написао је и издао Антон Третењак. У првом делу те књиге описује писац путовање и бављење Словенаца и Хрвата у Златном Прагу, у другом описује Велегради Кромержкиж; томе је делу додат чланак „О славенској узјамности“; у трећем делу саопштава писац неколико листића из словеначке књиге као успомену на тристогодишњицу смрти оца словеначкој књижевности, Приможка Трубарја, а осим тога описује још и живот и деловање ових заслужних Словенаца: Јанеза Блајвајса, Франа Целестина, Франа Ерјавца, Симона Грегорчића, Јосипа Јурчића, Јосипа Кравца, Григорија Крека, Франа Миклошића, Матије Мајарја, Јосипа Пољаруција-Криљана, Франа Препирна, Антона Мартина, Сломиског и Приможка Трубарја. У четвртном је делу увод, у којем је изнешен препођај хрватске књижевности; у том су делу описани неколико њих славних људи илирскога доба, који су препородили хрватску књигу, и још неки ваљани писци из садашњег доба, наиме: Фердо Веџић, Стјепан Илијашевић, Иван Кукуљевић, Сакцини, Фрања Марковић, Фрања Рачки, Миховил Павлиновић, Евген Томић, Иван Трнски и Владислав Бежић. У истом је делу најпосле изнео писац неколико листова из чешке књиге; описао је наиме живот и дела ових Чеха и Чешкиња: Већеслава Брошника, Сватоплука Чеха, Антонија Дворжака, Алојза Лираска, Елишке Краснохорске, Јосифа Квичале, Јана Лега, Јос. Мислбека, Војте Напретка, Фрање Палацког, Рих. Рошкотнога, Мале Скленаркове, Фрање Шимачека, Јос. Шкоде, Бенеша Тшебиског, Мирослава Тирпа и Фрање Женшике. — Цена је књизи 1 фор. а. вр. а са поштарином 1 ф. 10 нов. Новци се шаљу Антону Третењаку у Љубљану.

— „Словеначка Матица“ раздала је својим члановима ове две књиге за годину 1885: прво „Летонис Матице словенске“ а друго „Споменица хиљадугодишњице смрти Методијевог.“

— Das Magazin für die Litteratur des In- und Auslandes доноси у другом и трећем броју ове године из пера Лудвика Августа Франкла студију, којој је наслов: „Слепоћа и пеништво“. Ту своју студију почиње Франкл овако: „Чудна је то појава, да се од најстаријих времена па до најновијих често сленци спомињу као песници или бар као носиоци епских спева. Од Омира до Осидана, од Милтиа до српског гуслара

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

и сицилијанског трубадура и рапсода има таквих слепаца а гуслари и трубадури сицилијански још и данданас иду од села до села, од града до града, преко гора и равнина, преко брда и долина на певају и шире песму по свету.“ Посебице говори после у свом чланку о слепим трубадурима и рапсодима на Сицилији а завршује га са кратком расправом о српском гуслару. Држимо, да ће занимати наше читаоце, како туђин суди о нашем гуслару те с тога у преводу доносимо Франклову расправу. Франкл пише овако: „Ко је то гуслар? Онај певач, који уз гусле пева српске јуначке, женске и просијачке песме, легенде и скаске, путник-рапсод, што пева пред свим светом и у породичним круговима, био повод весело а жалостан, а пева и да му се што удели. — Шта су гусле? Гусле, немачки Geige, то је инструмент, који није већи од обичне виолине, али има само једну жицу; но не вуче се по њој као на виолини, него као на виолончелу, а глас јој репеће. Гусле су српском песнику или певачу то, што је лира била грчком појети, што је у неколико Тироцу цитра, звучна другарица на дому.“ Напомиње даље Франкл, како је написао малу расправу о правом постанку српске песме, и о томе, како српску песму пресађују певачи, понајвише слепи рапсоди; напомиње, како је пред том расправом издао збирку јуначких и женских песама, тужбалица и просијачких песама у немачком преводу под насловом „Gusle“ у Бечу године 1851. а у другом издању 1853. Па онда опет наставља овако: „Тешко да има којег Србина, који не би знао неколико тих песама или бар одломака. Напев, што прати песму, прост је и са мало модулатија један те исти. Елеки је метар као и у Грка непроменљив, нетостој трошеј са језским крајем и са дијеревом иза прва четир слога. Ретко песма савршено звони са уста првога певача, други ју чује на јој по својој глави дода по коју слику, по коју мисао, или штошта и испусти; уобразиља трећег певача моделује — тај певач можда има финије осећање — те се најпосле мало по мало од сировог грумена мрамора створи чист, леп божанствен лик. Чудна је скромност у Србина; неће ти тај никад признати, да је сам сневало песму, коју пева, а и није је одиета сам свевао, бар не сам самцит, него народ, велики песник. А и не изгледа му баш бог зна шта, спевати песму, где ничу толике песме, колико је цвећа у шуми. Муза је срамежљива. Хајдук, који, као по на Корвици, бежи од крвине освете те се заклања у гору, често је песник народне песме. У пролеће и лети живи у шуми, вими прибегне у саморану колибу којег другара свога те за добар дочек пева уз гусле песму о крвавим бојевима, о отмици, о белим вилама, о свадби, о свецима, о јунацима на зацело сам и о себи мисли, да је јунак. Уз хајдука понајвише још слепци шире песму. Први скуљач тих песама, што се одликују простом завишеношћу и дивотом, био је славни Вук Стефановић-Караџић; то је у опште био књижевни апостол свога народа. Најлепше песме, што их је од године 1814. па до своје смрти у више књига издао, има да захвали слепим певачима, од којих је те песме слушао. Један од најзнаменитијих тих слепих певача био је Филип Вишњић, који је још у младости са богиња изгубио очињи вид. Али није он само певао песме, и састављао је тај многе песме и био је чувен и виђен. На части, што је давао јунак Стојан Ђунић после победоносне битке на Салашу, опевао је Вишњић ту битку онако с погу те је добио од Стојана белца коња на дар. Вовао се или је јахао по свој земљи а свуда су га лепо дочекивали. Никоме није тај лагао. Кад су га једаред запитали, зашто неће да опева Младена, првог човека у савету али иначе не баш најхрабријег, одговорио је Вишњић лаконски: „Ко ће још краву опевати?“ — Даље вели Франкл: „Руковођени по којим својим пријатељем Караџићем, били смо тако срећни

да будемо први, који могосмо Немцима саопштити непознате им до тада тужбалице и просијачке песме у гореспоменутој књижи, а неке и превести. Песама тих има само у Срему, Славонији, у Бачкој и у Банату, где је јуначка песма сасвим изумрла. Просијаци их певају уз гусле пред манастири и кућама, по сајмовима седећи на земљи, да им се што удели. Певају од ране зоре до мркла мрака неуморно а свагда је око њих силесија слушаца, што им песме слушају са свагда једнаким интересовањем. Те се песме зову преткућнице; оне пак, што се певају по сајмовима, зову се клавалице, јер се певач пред светом клања и моли“. Примера ради саопштава Франкл затим песму: „Ој човече праведниче —“. Превод тај гласи овако:

Mensch gerechter, Diener Gottes!
Wenn du Gott willst angehören,
Tue Gutes hier im Leben,
Ehre deinen ältern Bruder
Und dich werden es die jüngern.
Sei nicht stolz in deinem Glücke
Und verzage nicht im Unglück.
Lass nach fremdem Gut die Habsucht,
Denn, gerechter Mensch, das merke:
Wenn der Tod den Menschen findet,
Nimmt er nichts mit sich zur Erde,
Als gekreuzte weisse Hände,
Nichts, als die gerechten Taten.
Was du teilst un Gottes Willen
Und was du vermeinst den Blinden,
Dafür wird dir 's wohlgergehen,
Hier in dieser Welt und jener.

С М Е С И Ц Е.

(Број претплатника на главне Петроградске листове.)

У „Slovani“ читамо ово: Најраспрострањенији руски лист је белетристични илустровани недељни часопис „Нива“ који је имао прошле године 78.844 претплатника; политички дневник „Свјет“ имао их је 32.049; „Новоје Време“ 18.305; „Нов“ 15.018; „Петербуршкаја Газета“ 12.047; „Новости“, прво издање 8053, друго 8204; „Недеља“ 6400; „Вјестник Јевропи“ 5612; „Рускаја Старина“ 5005; „Минута“ 4001; „Исторически Вјестник“ 4168; „Стрекова“ 3644; „Гражданин“ 3021; „Ст. Петербургскија Вједомости“ 1882 и „Биржевија Вједомости“ 856. — Како ти бројеви казују, ни руско новинарство није ни половицу толико распрострањено, колико би могло бити с обзиром на множину публике, којој може до руке доћи.

(Важнија лица, која су умрла у току године 1885.)

Месеца Јануара умрли су: бивши председник министарства, кнез Адолф Ауерсперг; славни зоолог Штајн; извршни географ Сонклар-Иштетен; познати француски књижевник и публициста Едмон Абу; Адолф Хусар, вајар; народни добротвор мајор Миша Анастасијевић; познати вештак-циганин Павле Рац; — Фебруара: Маршал Абдул Керим-паша; генерал Гордон; добротвор Тривун Вујин; — Марта: кардинал кнез Шварценберг; Филип Фарбах, Нестор бечке играчке музике; словеначки песник Паларуци-Крилан; — Априла: добротвор Атанасије Герески; руски историчар Костомаров; научњак др. Нахтигал; — Маја: кнез Александар Карађорђевић; кнегињца Црногорска Марија; славни француски песник Виктор Хуго; — Јуна: знаменити слависта Лавослав Гајтлер; — Августа: филолог Ђорђе Курцијус; — Октобра: Алфонс XII, краљ Шпанолике; — Децембра: Стјепан Јовановић, фелдмаршал-лајтнант и намесник у Далмацији.

Др. Јован Минквиц, професор на филозофском факултету свучилишта у Липском, познат као литерарни историчар, песник и књижевник, нарочито делима својима о појетници и као вешт превођа грчких трагичара.

(Заборавност историчара Момзена). У Берлину је опште позната заборавност Момзенова. Ево шта се у последње време приповеда за њ. Једаред је ишао са универзитета кући, задубивши се по свом обичају у мисли, ни најмање не пазећи, шта се догађа на улици око њега. Но нешто је ипак свратило пажњу Момзенову на себе. На ћошку једне улице тргне га из мисли дрека неког детета. Погледа на ону страну, откуд је долазио тај врло жалосни плач, и спази неког петгодишњег несташка, како се нагао, на кућни зид, на „лије грозне сузе“. —

„Хеј, мали, што плачеш?“ запита га Момзен.

„Сигр'о сам се, па еам у трчању помео нашу улицу. Сад не могу да је нађем.“

„А како се зове ваша улица?“

Мали несташко не знаде му ништа на то одговорити. Он је ту улицу са својим друштвом по свој прилици звао „нашом улицом“; и ако је тако одговорио, Момзен му зацело није могао помоћи. Нац историк се већ нађе у неприлици. Хтео је малиши да помогне, али виде, да ће тешко ићи. Но најзад се досети нечему.

„А како се зове твој тата и шта је?“ —

„Мој тата се зове Момзен; он — је професор...“

Реч „Момзен“ учини се замисљеном научењаку ипак прилично позната, те приђе дечку још ближе, окрену га к себи и, на дивно своје чудо, упозна у њему свог најмлађег синчића! (Иначе има их Момзен читаво туце.) Узе несташка за руку и одведе га у „њихову улицу“.

(Становништво Источне Румелије.) По најновијем недавно завршеном попису источно-румелијског становништва има у Румелији: Бугара хришћанске вере 681.734, Турака и Бугара мухамедове вере 200.498, Грка и грчких поданика 53.028, Цигана 27.190, Чивута 6.982, Јермена 1.865, Туђинаца 3.733. — Свега: 975.030. — У кнежевини Бугарској живе: Хришћани Бугара 1.345.000, Турака 527.284, Румена 49.064, Цигана 37.600, Чивута 14.020, Татара 12.376, Грка 11.551, Јермена 3.837, Туђинаца 7.680. — Свега 2.007.919. Из ових цифара излази, да је Румелија већма Бугарска (сарамерно), него права Бугарска, и да у Бугарској више Турака живе него у Источној Румелији.

(Женска двореки доктор). Талијанска краљица именовала је пре кратког времена за кућевног доктора женску, која је пре десетак година на цришком универзитету слушала и положила докторат, а зове се др. Маргерита Фарне. Досад је у Милану и Турину практиковала и била врло уважена међу практичним лекарима тих вароши.

(Први пољубац). Како прија први пољубац, о томе овако каже млада једна женска у свом дневнику: „20. маја пољубио ме Р. први пут! Било ми је, као да сам у ведру ерукма, које пливају по меду, одколоњу и шампањеру, па као да нешто анемским погама јури преко мојих живаца а силни

мали чунићи с анђелима плове по жилима ми; било ми је, као да ми се кров-а сво тело разасула магијска нека светлост дугина.

А Ф О Р И С М И.

(Старо-грчки.)

Тражи уживања, пред којима а не за којима иде напор.

Аристотел.

Саветуј отаџбини својој не оно што јој се најбоље допада, већ што је најпоштеније.

Клеовул.

Краљ Антигон рече једној старој жени, кад му је честитала на његовој срећи: „Да знаш, мајко, колико невоље крије у себи ова кришца“ — указујући на своју краљевску траку, „ти је не би подигла на сметишту.“

Стовеј.

Предвиђати зло, знак је мудрости, а сносити их, знак срчаности.

Питак.

Неправедно стечени новац врло је теретан.

Перијандар.

Шта стари најпре? — Признање.

Аристотел.

Ко доказује, што је јасно и очевидно, тај као да осветљава сунце — са лампом.

Аристотел.

Љуби тако као да ћеш једаред морати мрзити; а мрви тако као да ћеш једаред морати и љубити.

Хилоп.

Не покрећи оно што мирно почива.

Народио.

Од својих сопствених мисли ваља да саградиш себи непоколебиву тврђаву.

Аристотел.

Ради тако, да се не кајеш; а јесил учинио што зло, кај се.

Сосиад.

Не кауј, шта хоћеш да радиш; не успеш ли у томе, бићеш исмејан.

Талип.

Ваља поустити неправедну оцу као строгу закону.

Сократ.

Имамо два ува а једна уста; за то ваља много слушати а мало говорити.

Зилоп.

Стиди се од других, али још више румени пред собом самим.

Питагора.

Много зло замисљених планова — испадну за руком цигло са још веће неспособности противника.

Тукидил.

Имаш благо човека богатина а душу човека сиромаша. Ох, како си богат за своје наслеђенике, а како сиромашан за себе самог!

Народио.

За човека мудраца нема ништа ванредно и ново.

Аристотел.

Женска стојећи пред огледалом, требала би сама себи да каже, ако је ружна: Шта би било, да нисам мудра? ако је пак лепа: Шта ће бити, ако сам још и мудра?

Плутарх.

Један војник рече Леониди: Непријатељи су нам близу. — А ми смо близу њима, одговори Леониди.

Сигурније је јемство карактер честита човека, него ли заклетва.

Исократ.

Ја не корем толико етраст оних, који хоће да заповедају, колико нискоет и подлост оних, који су вазда приправни да се покоравају.

Тукидил.

САДРЖАЈ: Сећање. Песме од Љубинка. — Миса sollemnis. Од Јосипа Берсе. — Лаку ноћ. Песма од Војислава. — Десетмиле. Песме Мите Калића. Апостол. — (Петези.) Прево Благоје Бранчић. (Наставак.) — За начело. Роман Милана Савића. (Наставак.) — Путописне црте. Један дан у мађарском Риму. Од С. В. П. (Наставак.) — Уметност. Дижимо школе! Двозбор од Роберта Толингера. Приказ А. Јорговића. — Листак: Туђин о митропојити песнику Његушу. — Листићи: Позориште и уметност. — Књижевне новости. — Смесице. — Афоризми.

„СТРАЖИЛОВО“ излази сваког четвртка на читавом табаку. Цена му је 5 фор. а. вр. на целу годину, 2 фор. 50 новч. на по године, 1 фор. 25 новч. на четврт године. За Србију и Црну Гору 14 динара или 6 фор. на годину. — Рукописи шаљу се уредништву а претплата администрацији „Стражилова“ у Нови Сад.